

CHRISTOPHER HADNAGY

Socjotechnika. Sztuka zdobywania władzy nad umysłami
(tyt. oryg. *Social Engineering. The Art of Human Hacking*)Wydawnictwo „Helion”
Gliwice 2017 (2 wyd.), 424 s.
tłumaczenie Magda Witkowska

(Anna Maria Złocka)

ORCID: 0000-0001-5979-494X

SŁOWA KLUCZOWE:

socjotechnika, manipulacja, informacja

Christopher Hadnagy uważany jest za specjalistę w dziedzinie tworzenia zabezpieczeń w sieci. Jednym z jego osiągnięć jest stworzenie pierwszego modelu socjotechniki. Swym wieloletnim doświadczeniem w tej branży oraz wiedzą na temat IT dzieli się między innymi w jednej ze swoich książek: *Socjotechnika – sztuka zdobywania władzy nad umysłami*. Jego naukowy dorobek wzbogacają również takie pozycje (we współautorstwie), jak wydana na polskim rynku *Mroczne odmęty phishingu – nie daj się złowić!* (2016)¹ oraz *Unmasking the Social En-*

*gineer. The Human Element of Security*² (2014). Swoją wiedzę i umiejętności związane z socjotechniką Ch. Hadnagy pogłębiał na kursie w zakresie mikroekspresji (prowadzonym przez dr. Paula Ekmana)³, który ukończył zdobywając poziom ekspercki. Ma rów-

oryg. *Phishing Dark Waters. The Offensive and Defensive Sides of Malicious E-mails*, Indianapolis, Ind. 2015).

² Ch. Hadnagy, P. Ekman, *Unmasking the Social Engineer. The Human Element of Security*, Indianapolis, Ind. 2014).

³ Zob. na temat kursu: <https://www.ekmaninternational.com/blink-and-you-will-miss-them-microexpressions-the-window-to-your-emotions> (dostęp: 22.06.2019).

¹ Ch. Hadnagy, M. Fincher, *Mroczne odmęty phishingu – nie daj się złowić!*, przekł. R. Ociepa, Gliwice 2017 (tyt.

nież certyfikaty OSCP (*Offensive Security Certified Professional*) oraz OSWP (*Offensive Security Wireless Professional*)⁴. Owocem jego pracy jest między innymi założenie strony internetowej www.social-engineer.org, na której – wraz z innymi inżynierami społecznymi, badaczami i psychologami – odkrywa tajemnice aspektów związanych z socjotechniką. Prowadzi wykłady nie tylko dla studentów, ale również dla przedstawicieli firm i korporacji. W swoich działaniach podkreśla istotność wiedzy w przeciwdziałaniu zagrożeniom związanym z socjotechniką. Jego zdaniem kluczem do bezpieczeństwa jest właśnie edukacja.

Książka *Socjotechnika – sztuka zdobywania władzy nad umysłami* swoją strukturą przypomina poradnik skonstruowany dla osób mogących mieć styczność z inżynierią społeczną⁵. Może być odczytana jako kompendium wiedzy na temat socjotechnicznych sztuczek i sposobów ich wykorzystywania w życiu. Autor – jako artysta obeznany ze sztuką zdobywania władzy nad umysłami – udziela w swojej książce licznych bezpośrednich wskazówek dla osób, które mogą być narażone na ataki socjotechniczne. W książce znajdują się przykłady i szczegółowe opisy sytuacji, w których użyte zostały techniki mani-

pulacyjne. Czytelnik dowiaduje się, na jakie zachowania zwracać uwagę oraz w jakich momentach trzeba być szczególnie ostrożnym, żeby nie stać się ofiarą manipulacji. Oprócz profilaktycznych wskazówek i edukacyjnego wymiaru książka stanowi również praktyczne źródło wiedzy na temat doskonalenia umiejętności socjotechnicznych oraz metod ich wykorzystywania. Autor opisuje narzędzia i techniki, ale skupia się także na przedstawieniu psychologicznych aspektów związanych z korzystaniem z dorobku inżynierii społecznej.

Socjotechnika jest nauką, która swoim zakresem obejmuje szeroki wachlarz dziedzin. Tajemnice socjotechniki zgłębiają zarówno psycholodzy, jak i politycy, socjologowie, informatycy. W zależności od kontekstu naukowego definicja socjotechniki oraz metody stosowanych w jej ramach działań ulegają modyfikacjom.

W swojej książce Ch. Hadnagy opisuje działania i metody wykorzystywane przez socjotechników, posługując się przykładami osób odpowiedzialnych za wyszukiwanie oraz zdobywanie informacji od firm i korporacji. Hakerskie techniki pozyskiwania danych w doskonały sposób obrazuje definicja działań socjotechnicznych sformułowana przez Marka K. Mlickiego. Według niej działania socjotechniczne to „[...] więcej niż dwu- podmiotowe działanie, w którym podmiot (system sterujący) skłania przedmiot (system sterowany) do zachowań zgodnych z celem lub celami systemu sterującego. Skłanianie to odbywa się przez emocjonalne i/lub intelektualne oddziaływanie na postawy i zachowa-

⁴ Certyfikaty wydawane przez The Offensive Security Team, Industry-Leading Online Penetration Testing Training and Certification for Information Security Professionals – zob. <https://www.offensive-security.com/> (dostęp: 20.06.2019).

⁵ Stosowane zamiennie z pojęciem „socjotechnika”.

nia”⁶. Odziaływanie na przedmiot autor książki dzieli na kilka poszczególnych etapów. Pierwszy z nich polega na gromadzeniu informacji. Ch. Hadnagy uświadamia czytelnika, jak ważne jest segregowanie i porządkowanie zdobytych informacji na temat ofiary działań socjotechnicznych. Każde dane mogą okazać się w przyszłości istotne do zrealizowania celu podmiotu. Dlatego warto jest mieć je wszystkie skumulowane w jednym miejscu. Pomocnymi narzędziami, wymienionymi i opisanymi w książce, są aplikacje BasKet i Dradis. Drugi z wymienionych programów jest szczególnie przydatny w przypadku pracy więcej niż jednego podmiotu, ponieważ pozwala na swobodny dostęp i modyfikacje danych każdemu z zaangażowanych. Kolejnym elementem strategii inżyniera społecznego jest wywoływanie. Ta praktyczna technika pozwala na nakłanianie odbiorcy komunikatu do podejmowania z własnej woli określonych działań, na których zależy socjotechnikowi. Ważne, by praktykując tę metodę pamiętać o subtelności w nadawaniu komunikatu. Warto zadawać ofierze pytania, uwzględniając jednocześnie zasady uprzejmości i okazując zainteresowanie. Pomocną techniką jest również wchodzenie w rolę. Poprzez dostosowanie swojego zachowania do odpowiedniego scenariusza podmiot jest w stanie pozyskać potrzebne informacje. Jest to budowanie zupełnie nowej, zmyślonej

tożsamości i odgrywanie pewnej roli, żeby nakłonić ofiarę do zwierzeń.

Czytając książkę *Socjotechnika – sztuka zdobywania władzy nad umysłami* odnosi się wrażenie przebywania na wykładzie, podczas którego autor zdradza sekrety korzystania z metod socjotechniki oraz przestrzega przed zgubnymi skutkami i zagrożeniami płynącymi z bycia potencjalną jej ofiarą. Sam Ch. Hadnagy określa swoje literackie dokonanie jako formę prezentacji zdobytej przez siebie wiedzy. Dzieli się informacjami na temat sztuczek i narzędzi wykorzystywanych przez socjotechników oraz radzi, jak zapobiegać negatywnym skutkom ataków. Książka ta jest z pewnością przydatnym źródłem wiedzy dla hakerów, testerów zabezpieczeń, szpiegów, złodziei tożsamości, pracowników i szefów firm, sprzedawców, polityków rządzących państwami oraz lekarzy, psychologów, prawników⁷. Wiedza w niej zgromadzona może również ułatwić niewymienionym tu grupom odbiorców wchodzenie w kontakt z innymi. Można ją skutecznie stosować w różnych sytuacjach życia codziennego. Będąc świadomym mechanizmów socjotechniki i związanych z nimi zagrożeń, odbiorca staje się bardziej ostrożny w udzielaniu informacji oraz ujawnianiu i udostępnianiu swoich danych.

Chociaż techniki i narzędzia opisane w książce mogą wydawać się brutalne oraz mogą wzbudzać wątpliwości natury etycznej, to nie da się zaprzeczyć stwierdzeniu, że współcześnie

⁶ M.K. Mlicki, *Socjotechnika. Zagadnienia etyczne i prakseologiczne*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź 1986.

⁷ Ch. Hadnagy, *Socjotechnika – sztuka zdobywania...*, s. 35–37.

metody wykorzystywane przez socjotechników są stosowane powszechnie, a jednostka jest nieustannie narażona na atak ze strony inżynierów społecznych. Sposoby wpływania na innych i „naciągania” można dostrzec zarówno w przekazach medialnych, jak i w życiu codziennym. Strategie marketingowe i kampanie polityczne są doskonałym przykładem wykorzystywania narzędzi inżynierii społecznej w celu wywarcia odpowiedniego wpływu na jednostki i grupy. O regułach, na których się opierają, pisze również Robert B. Cialdini w książce *Wywieranie wpływu na ludzi – teoria i praktyka*. Wymienia on sześć podstawowych reguł wywierania wpływu na ludzi. Są to: reguła wzajemności, konsekwencji, społecznego dowodu słuszności, lubienia, autorytetu i niedostępności⁸. Działanie zgodnie z nimi wywołuje efekt automatycznego i bezrefleksyjnego ulegania ludzi, którzy są im poddawani⁹. W książce Hadnagy’ego role opisane przez R.B. Cialdiniego zyskują praktyczny wymiar przy zastosowaniu techniki wywoływania. Autor, omawiając taktyki wywierania wpływu na ludzi, pisze również o: zobowiązaniu, długu wdzięczności, daniu czegoś od siebie, przedstawieniu swojej prośby, zobowiązaniu i ustępowaniu. Celem tych zabiegów ma być wywołanie u odbiorcy poczucia „bycia dłużnikiem”, dzięki czemu ma on być bardziej skłonny do udostępnia-

nia cennych informacji, żeby poczuć, że się odwdzięczył¹⁰.

Socjotechniki analizowane przez Christophera Hadnagy’ego, jak podkreśla sam autor, mają służyć jako źródło wiedzy na temat inżynierii społecznej. Świadomość mechanizmów wykorzystywanych do manipulacji jest kluczem do zapewnienia bezpieczeństwa. Posiadając wiedzę na ich temat, jesteśmy świadomi realnych zagrożeń oraz możemy przedsięwziąć odpowiednie kroki w celu zapobiegania negatywnym skutkom wykorzystywania informacji. W książce znajdziemy wiele elementów opisujących praktyczne porady o tym, jak zdobywać dane interesujących nas podmiotów. Możemy przeczytać o grzebaniu w śmietnikach w celu znalezienia dokumentów, oszustwach i manipulacjach, a nawet o sposobach otwierania zamków wytrychem. Te kontrowersyjne metody są narzędziami używanymi przez socjotechników. Jak jednak pisze Ch. Hadnagy: „Kluczowe znaczenie dla zapobiegania atakom socjotechnicznym i ograniczania szkód z nimi związanych ma świadomość możliwości zaistnienia takiego zdarzenia”¹¹.

⁸ R.B. Cialdini, *Wywieranie wpływu na ludzi – teoria i praktyka*, Sopot 2016, s. 13.

⁹ Tamże, s. 13.

¹⁰ Ch. Hadnagy, *Socjotechnika – sztuka zdobywania...*, rozdz. *Wywieranie wpływu, czyli siła perswazji*.

¹¹ Tamże, rozdz. *Zapobieganie atakom socjotechnicznym i ograniczanie ich skutków*, s. 394.

STRESZCZENIE

Social engineering to pojęcie tożsame z rodzimym pojęciem socjotechniki i związane z manipulacją i dezinformacją. Recenzja książki Christophera Hadnagya *Socjotechnika – sztuka zdobywania władzy nad umysłami* stanowi, zgodnie z zasadami sztuki, zestaw subiektywnych ocen autorki. Oceny te dotyczą w pierwszej kolejności wrażeń z lektury, a wsparte zostały własnym krytycznym obrazem świata, w którym inżynieria społeczna znajduje zastosowanie w codziennym życiu każdego z nas. Autorka recenzji zwraca uwagę, że pozycja ma także walor aplikacyjny, albowiem wyższy poziom świadomości i wiedzy na dany temat przekłada się w prosty sposób na bezpieczeństwo jednostki.

Anna Maria Złocka

CHRISTOPHER HADNAGY, SOCIAL ENGINEERING. THE ART OF HUMAN HACKING

Social engineering is the same concept as the concept of social engineering and related to manipulation and disinformation. Review of Christopher Hadnagya's book *Social engineering – the art of gaining power over minds* is, according to the principles of art, a set of subjective assessments by the author. These assessments relate first to the impressions of reading, and are supported by their own critical image of the world in which social engineering is applied in the everyday life of each of us. The author of the review points out that the position has an application value, because a higher level of awareness and knowledge on a given topic translates easily into the individual's safety.

KEY WORDS: *social engineering, manipulation, information*